

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

АТРОЩЕНКО Т.О., БОРА З.М. Духовно-моральна культура майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: до сутності поняття.....	285
АТРОЩЕНКО Т.О., БУРИШИН О.І. Культура командної роботи менеджера дошкільної освіти: соціально-педагогічні проєкції.....	287
АТРОЩЕНКО Т.О., ДИНИС І.М. теоретичні аспекти проблеми розвитку лідерських якостей майбутнього вихователя ЗДО.....	289
БАРЧІ Б. В., КУПЕЦЬ І. Ю. Психологічні особливості запам'ятовування.....	290
БАРЧІ Б. В., МАХЛИНЕЦЬ С. І. До проблеми психологічних особливостей особистості.....	292
БАРЧІ Б. В., РОЗМАН А. М. Характеристика учбово-професійної діяльності старшокласника.....	295
БАРЧІЙ М.С., МУЧИЧКА К.В. Конфліктологічна компетентність майбутнього педагога.....	296
БАРЧІЙ М.С., ФАНТА Н.М. Психологічні особливості конфліктної поведінки підлітків.....	298
BEDEVELSKA M.V. Features of training of future primary school foreign language teachers to use learning situations.....	301
БОПКО І.З. Формування індивідуального стилю педагогічного спілкування майбутніх учителів іноземної мови.....	302
БРЕЦКО І. І., ВАРГА В. С., РИЖИКОВ А. В. Причини виникнення інформаційного стресу.....	304
БРЕЦКО І. І., ВАРГА В. С., ФАЛЬЧ А. Я. Особливості мотиваційної сфери старшокласників.....	306
ВОРОНОВА О.Ю., ЯМЧУК Т.Ю. Самовдосконалення майбутнього вихователя як передумова готовності до професійної діяльності.....	308
ВОРОНОВА О.Ю., ФУЛЕЙ А.Ю. Щодо проблеми етнічної свідомості у психології.....	310
ВОРОНОВА О.Ю., ПУШКАРОВИЧ О. О. Деякі особливості емоційного вигорання старшокласників.....	312
HARAPKO V. The importance of english language competence in an academic environment for PhD-students.....	314
ДІДИК Я., В., БАРЧІЙ М.С. Умови формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців.....	316
ДЯДЧЕНКО О. В. Формування індивідуального стилю педагогічного спілкування майбутніх учителів іноземної мови.....	318
ЗІНЧЕНКО В.О. Realization of the varieties of non-verbal communication in modern english.....	320
КАЗІСТА Н. Use of educational internet resources in the process of formation of phonetic competence of future english teachers.....	322
КОЛОДНЯНСЬКА Д. The role of speaking activities in developing communicative competence.....	324
KONCHOVYCH K.T. Features of studying foreign languages in eu schools.....	326
КРАВЧЕНКО Т. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців з маркетингу у праці британських науковців.....	327
КСЕНОФОНТОВ С.С. Особистісне мотиваційно-усвідомлене сприйняття інтелігентності майбутніми фахівцями як педагогічна складова якісної освіти...	330
КУРИЛО О.Й., ГОЛЯНИЧ А.І. До проблеми формування естетичної культури майбутніх учителів початкових класів у процесі фахової підготовки.....	332
КУРИЛО О.Й., ЛЕНДЕЛ Н.В. Інноваційна компетентність майбутніх учителів початкових класів: сутність поняття.....	334

Одні люди краще запам'ятовують предмети, картини, обличчя, кольори, звуки і тому подібне (наочно-образний тип пам'яті); інші – словесний матеріал: словесні формулювання, поняття числа і тому подібне (словесно-абстрактний тип пам'яті); треті – і те і інше однаковою мірою (проміжний або середній тип пам'яті).

Наочно-образний тип пам'яті диференціюється залежно від того, який аналізатор виявляється найбільш продуктивним при запам'ятовуванні різних вражень. Відповідно до цього розрізняють наступні типи пам'яті: зоровий, слуховий, руховий і комбінований, або змішаний (зорово-слуховий, зорово-руховий і слухо-руховий). Одні люди краще запам'ятовують те, що сприйняте зором, інші – при слуховому сприйнятті, треті – за участю рухових відчуттів, четверті – при змішаному способі запам'ятовування.

Література

1. Загальна психологія: Підручник / [О.В.Скрипченко, Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін.]. – К.: Либідь, 2005. – 464 с. – С. 198 – 210.
2. Немов Р.С. Психологія. В 3 кн. – 4-е видання – / Немов Р.С – М.: Гуманіт.

УДК 159.952.2

БАРЧІ Б. В., МАХЛИНЕЦЬ С. І.,
Мукачівський державний університет

ДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

*«Будь-яка особистість починається тоді,
коли відчуваєш потребу вийти з натовпу»
Григорій Померан*

Насамперед, людина біологічна істота, яка наділена, на відміну від інших представників біологічних видів, свідомістю й мовою, здатністю Людина працювати, оцінювати навколишній світ і активно його перетворювати.

Індивід - представник людського роду з усіма її психологічними, морально-етичними та психічними характеристиками. Індивід це завжди один з багатьох, і він завжди знеособлений. У понятті «індивід» не фіксуються які-небудь особливі або одиничні властивості (біологічні, соціальні) людини, хоча вони, звичайно, присутні.

Індивідуальність – сукупність неповторно своєрідних рис та особливостей людини, що відрізняє її від інших.

Особистість – соціальна істота, суб'єкт пізнання, активний діяч суспільного розвитку. Характерними ознаками особистості є наявність у неї свідомості, виконувани нею суспільні ролі, суспільно корисна спрямованість її діяльності.

Однією з найяскравіших характеристик особистості є її індивідуальність, під якою розуміють своєрідне, неповторне поєднання таких психологічних особливостей людини, як характер, темперамент, особливості перебігу

психічних процесів (сприймання, пам'яті, мислення, мовлення, почуттів, волі), особливості її мотиваційної сфери, спрямованості. Важливе місце у формуванні індивідуальності належить креативності [2].

Особистість завжди конкретно-історична, вона є продуктом тієї доби і тих суспільно- економічних відносин, сучасницею та учасницею яких вона є. Вивчення особистості за суттю це історичне дослідження процесу становлення особистості за певних соціальних умов доби, певного суспільного ладу.

У дільнісному підході А. Н. Леонтьєва вважається, що формування особистості відбувається через її подвійне народження.

У першому народженні безпосередні спонукання починають підкорятися соціальним нормам, у другому – людина підліток починає сам усвідомлювати і підкоряти собі свої мотиви. Вже не тільки мотиви керують їм, а і він може керувати своїми мотивами.

Особистість народжується двічі: перше народження збігається з кризою трьох років. Друге народження – з підлітковою кризою, коли виникає оволодіння власною поведінкою через усвідомлення, опосередкування. Можна сказати, що ці два «народження особистості» являють собою критичні точки прогресуючої емансипації особистості від симбіотичних зв'язків. «Перше народження особистості» це операціональна емансипація особистості, коли дитина відчуває себе як деяку автономну одиницю; «друге народження» це смислова емансипація, усвідомлення себе як смислової одиниці, коли світогляд підлітка стає індивідуальним, перестає збігатися зі смисловим полем, в якому він сформувався.

«Індивідом людина народжуються, особистістю стає, а індивідуальність відстоює», - вважає вчений А.Г. Асмолов [4].

Структуру особистості розглядають по-різному. Одні вважають, що в ній доцільно розглядати лише психологічні компоненти (пізнавальні, емоційно-вольові, спрямованість), інші виокремлюють у ній ще й біологічні аспекти (типологічні особливості нервової системи, вікові зміни в організмі, стать), які не можна ігнорувати у процесі виховання особистості. Однак протиставляти біологічне соціальному в особистості не можна. Природні аспекти та риси існують у структурі особистості як соціально зумовлені її елементи. Біологічне та соціальне у структурі особистості утворюють єдність і взаємодіють. Людина істота природна, але біологічне у процесі історичного розвитку під впливом соціальних умов змінилося, набуло своєрідних специфічно людських особливостей. Соціальні мережі, являючи собою потужний фактор розвитку суспільства, чинять істотний вплив на стиль мислення, на особливості світосприйняття [1, 3].

У структурі особистості розрізняють типове та індивідуальне. Типове з тим найзагальнішим, що властиве кожній людині і характеризує особистість узагалі: її свідомість, активність, розумові та емоційно-вольові прояви, тобто те, чим одна людина схожа на інших людей. Індивідуальне – це те що характеризує окрему людину: її фізичні та психологічні особливості,

спрямованість, здібності, це те, що характеризує риси характеру, тобто те, чим одна людина відрізняється від інших людей.

Психолог К. Платонов у структурі особистості виокремлює чотири підструктури. Перша – підструктура особистості: моральні якості, установки, спрямованість стосунки з іншими. Визначається суспільним буттям людини. Друга – підструктура досвіду (знання, вміння, навички, звички). Набувається досвід у процесі навчання й виховання. Провідним у набутті досвіду є соціальний чинник. Третя – підструктура форм відображення. Вона охоплює індивідуальні особливості психічних процесів, що формуються протягом соціального життя і специфічно виявляються в пізнавальній та емоційно-вольовій діяльності людини. Четверта підструктура біологічно зумовлені психічні функції особистості. Об'єднує типологічні властивості особистості, статеві й вікові особливості та їх патологічні зміни, що великою мірою залежать від фізіологічних і морфологічних особливостей мозку [5].

Психологічна структура особистості дуже складна і багатогранна. Пізнавальна, емоційно-вольова діяльність особистості, її потреби, інтереси, ідеали та переконання, самосвідомість – складові духовного життя особистості, які перебувають у складній взаємодії і в своїй єдності становлять її "Я", яке керує всіма аспектами внутрішнього життя та проявами його в діяльності і стосунках з іншими.

Основу особистості становить стійка система суспільно-вагомих рис, що знаходять свій вияв в активній участі в суспільно-економічному і культурному житті суспільства і можливості певного впливу на події, які відбуваються в суспільстві, а іноді й у світі.

Особистість – це найвищий ступінь духовного розвитку людини, що являє собою стійку сукупність соціально-вагомих якостей, які характеризують індивіда як унікальну суб'єктивність, здатну освоювати і змінювати світ. Інакше кажучи, кожна особистість – людина, але не кожна людина є особистістю. Людським індивідом народжуються, а особистістю стають. Поняття "особистість" містить сукупність усіх соціальних ролей даної людини, усіх суспільних відносин, найважливішими серед яких є ставлення до громадського обов'язку, а також до установок суспільної моралі. Особистість, таким чином, являє собою системну якість.

Література

1. Барчі Б. В. Вплив ЗМІ на розвиток особистості / Б. В. Барчі, Ю. О. Стретович // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. – Мукачево : РВВ МДУ, 2019. – Випуск 2(4). – С.13-18.

2. Барчі Б. В. Креативність як елемент становлення особистості в освітньому просторі / Б. В. Барчі, Г. М. Шелемба // Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (17-18 травня 2017 р.) / Гол. редкол. Т.Д.Щербан. – Мукачево : РВВ МДУ, 2017. – С.146-148.

3. Барчі Б. В. Вплив соціальних мереж на формування та розвиток особистості / Б. В. Барчі, З. В. Лакатош // Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому

просторі : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (17-18 травня 2017 р.) / Гол. редкол. Т.Д.Щербан. – Мукачево : РВВ МДУ, 2017. – С.144-146.

4. Варій М. Й. Загальна психологія: Навч. посібник / Для студ. психол. і педагог. спеціальностей. - Львів: Край, 2005.

5. Загальна психологія : Підручн. для студ. вищ. навч. закладів / За заг. ред. акад. С. Д. Максименка. - К.: Форум, 2000.

УДК 373.047

БАРЧІ Б. В., РОЗМАН А. М.,
Мукачівський державний університет

ХАРАКТЕРИСТИКА УЧБОВО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКА

Старший школяр стоїть на порозі виходу у самостійне життя. Тому – цей вік безпосередньої підготовки підростаючої особистості до життя як дорослої людини. Важливі завдання підліткового віку – вибір професії, підготовка до трудової діяльності та підготовка до вступу у шлюб та створення власної сім'ї. Л.Божович підкреслює, що саме це створює нову соціальну ситуацію розвитку.

Е.Еріксон, розглядаючи розвиток самості в цьому віці, розкриває взаємозв'язок біологічного дозрівання із соціальними ролями та очікуваннями індивіда. На думку вченого, психосоціальна ідентифікація відбудеться в тому випадку, коли молода людина зможе об'єднати все, що вона знає про себе, в єдине ціле, осмислити, пов'язати з минулим та спроектувати в майбутнє. В тому випадку, коли індивід виявився неспроможним вирішити завдання ідентифікації, він не може визначити своє Я, що спричиняє кризові явища в розвитку ідентичності [4].

Є категорія молодих людей, у яких становлення ідентичності про ходить зі значними труднощами. Часто ідентичність досягається ними тільки після тривалого періоду вагань, пробних ціннісних виборів. Індивіви входять в смугу так званого психосоціального мораторію, який продовжує в часі перехідний період від дитинства до зрілості. У такій ситуації молода людина втрачає цілеспрямованість та пасивно очікує того часу, коли їй буде надана можливість «знайти себе» [5].

Учбово-професійна а діяльність є основним видом діяльності старшого школяра. Нова соціальна позиція старшокласника змінює для нього і значущість учіння, його завдань та цілей. Старші школярі оцінюють навчальний процес з точки зору того, що він дає для їх майбутнього. У них, в порівнянні з підлітками, зростає інтерес до учіння. Це пов'язано з тим, що утворюється нова мотиваційна структура учіння, відбуваються зрушення у мотиваційній сфері їх діяльності [1].

Старшокласники добре розуміють значення навчання для майбутньої трудової діяльності, для продовження навчання у вищих навчальних закладах, здобуття спеціальності, для життя.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>